

เรื่อง ผักหนอก

รายละเอียด

ผักหนอก ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hydrocotyle javanica* Thunb. (ชื่อพ้องวิทยาศาสตร์ *Hydrocotyle nepalensis* Hook., *Hydrocotyle polycephala* Wight & Arn.) จัดอยู่ในวงศ์ผักชี ([APIACEAE](#) หรือ [UMBELLIFERAE](#)) และอยู่ในวงศ์ย่อย [HYDROCOTYLOIDEAE](#)

สมุนไพรผักหนอก มีชื่อท้องถิ่นอื่นๆ ว่า ผักหนอกดอย (เชียงใหม่), บัวบกเขา (นครศรีธรรมราช), ผักแว่นเขา (ตราด), ผักหนอกข้าง (ภาคเหนือ), ผักหนอก (ภาคใต้), กะเซดอมีเดาะ (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), ผักหนอกป่า (เงี้ยว-แม่ฮ่องสอน), ผักหนอกเขา เป็นต้น

หมายเหตุ : ข้อมูลจากเว็บไซต์ The Plant List ระบุว่า สมุนไพรชนิดนี้จัดอยู่ในวงศ์เล็บครุฑ ([ARALIACEAE](#))

ลักษณะของผักหนอก

- ต้นผักหนอก จัดเป็นพรรณไม้ล้มลุก มีอายุได้หลายปี มีความสูงได้ประมาณ 15-40 เซนติเมตร กิ่งก้านชู

ตั้งขึ้น ส่วนลำต้นมีลักษณะน่าน้ำ เกลี้ยงหรือมีขนเล็กน้อย ทอดเลื้อยไปตามพื้นดิน มีเขตการกระจายพันธุ์กว้าง พบได้ในเอเชียเขตร้อน จีน ญี่ปุ่น จนถึงออสเตรเลีย ส่วนในประเทศไทยพบได้ทุกภาค มักขึ้นตามที่ชื้นแฉะ และตามชายป่า จนถึงระดับความสูงประมาณ 2,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล

- **ใบผักหนอก** ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ ลักษณะของใบเป็นรูปไข่กว้าง ส่วนมากมีด้านกว้างยาวกว่าด้านยาว โคนใบเป็นรูปหัวใจตื้น ๆ ขอบใบหยักโค้งเป็นหยักมนประมาณ 5-7 หยัก หรือเป็นเหลี่ยมเล็กน้อย โดยจะมีขนาดกว้างประมาณ 3-9 เซนติเมตร มีเส้นแขนงใบออกจากโคน 7-9 เส้น ส่วนมากมีขนสั้นนุ่มตามเส้นแขนงของใบทั้งสองด้าน ก้านใบยาวได้ถึง 17 เซนติเมตร มีขนยาวขึ้นปกคลุม
- **ดอกผักหนอก** ออกดอกเป็นกระจุกตามซอกใบ มีหลายช่อ ก้านช่อส่วนมากมีความยาวไม่เกิน 2 เซนติเมตร หรืออาจยาวกว่าเล็กน้อย แต่ส่วนมากจะสั้นกว่าก้านใบ ช่อดอกเป็นแบบช่อซี่ร่ม มีดอกจำนวนมาก ขนาดเล็ก ก้านดอกสั้นมากหรือยาวได้ประมาณ 2 มิลลิเมตร มีใบประดับ กลีบดอกเป็นสีขาวหรือขาวแกมเขียว หรือมีแต้มสีม่วงแดง กลีบดอกมี 5 กลีบ ลักษณะของกลีบเป็นรูปขอบขนาน มีขนาดยาวประมาณ 1 มิลลิเมตร ปลายแหลม
- **ผลผักหนอก** ผลเป็นผลแห้งและแตกได้ แยกเป็น 2 ซีก ผลมีขนาดเล็ก ลักษณะเป็นรูปโล่หรือรูปกลมแป้น ๆ มีขนาดกว้างประมาณ 1.5-1.8 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 1-1.3 มิลลิเมตร สีเขียวเข้มถึงน้ำตาลแดง เกลี้ยง ก้านเกสรเพศเมียติดทน บานออก

สรรพคุณของผักหนอก

1. ทั้งต้นใช้ผสมกับเปลือกต้นมะกอก หูเสือทั้งต้น สะระแหน่ทั้งต้น ฮางคาวทั้งต้น รากหญ้าคา และตาอ้อยดำ นำมาแช่กับน้ำหรือต้มกับน้ำดื่มเป็นยาเย็น แก้ไข้ชักในเด็ก (ทั้งต้น)
2. ใบใช้ตำประคบแก้ไข้ (ใบ)
3. ทั้งต้นใช้ต้มกับน้ำดื่มทำให้ชุ่มคอ (ทั้งต้น)
4. ตำรายาพื้นบ้านล้านนาจะใช้ผักหนอกทั้งต้น นำมาต้มกับไก่และเนื้อในเมล็ดท่อนึ่งกินแก้อาการบวมจากโรคไต (ทั้งต้น)
5. ชาวเขาเผ่าอีเก้อจะใช้ผักหนอกทั้งต้น นำมาตำพอกหรือคั้นเอาน้ำทารักษาแผลสด แผลถลอก และใช้เป็นยาห้ามเลือด (ทั้งต้น)
6. ทั้งต้นใช้ตำพอกแก้ซำใน (ทั้งต้น)

คำสำคัญ : ผักหนอก

ที่มา : <https://medthai.com/>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-07-13

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1722&code_db=610010&code_type=01

The Office Of Academic Resource Information And Technology